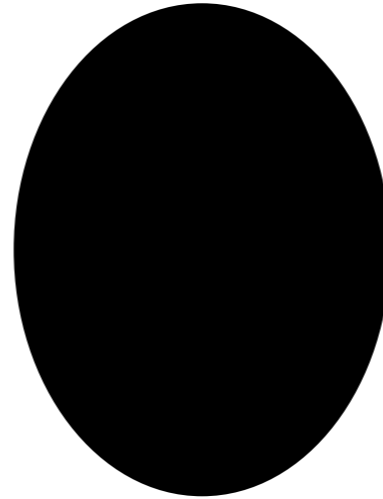

Francesco Pedraglio, *Scripting anticlockwise (6 constellations)*, 2018.
Still from video with handwriting (text: it all started like this /
with us lying down / on the grass the gravel the rocks / gaze fixed on the dark volt of the sky /
all trying to decode / a system or a protection / in that multitude / of stars), 2017.

An endlessly producing story machine 30 Fiep van Bodegom

I am a machine that endlessly produces stories, but sometimes I get tired and hope to tread in someone else's tracks. But while I follow the tracks of another, I get even more tired; I know this story, I do not want to tell this story. This story doesn't deserve to be told again. A lot of stories, let's be honest, do not create any space for us. Reading such stories is like peering at a world from behind glass. Other stories charge into life like tear gas.

What I'm still missing is setting. The story is already finished, but I don't know where to set it. Perhaps you're raising your eyebrow, wondering if it is possible to tell a story without any background. Even fairy tales take place in the woods, at sea or in a castle garden. Although it's difficult to imagine a story without any background, it is still possible. I've got two characters, one is uncertain, the other more determined.

[I'm choosing between an intergalactic society with shockingly recognizable up-to-date characteristics and a twenty-first century, metropolitan setting with alienating elements. Which would you rather read?]

Imagine a story in which the distinction between foreground and background is dissolved. A world in which things behave exactly as they do now, but without our steering and examination. The trees rustle in the wind. The bicycles are unfastened and move by way of revolving pedals down the road. They stop at stoplights in order to let the driverless cars turn the corner before crossing the road. The taps open and close, as do the bridges and rail crossings. The telephones and the television sets switch on and off. The oil gets pumped out of the ground by way of leaking pipes into harbours and subsequently shipped off, intersecting all seven seas before being pumped into enormous cylindrical containers equipped with one measly ladder. Everything moves cyclically, from the break of dawn to the setting sun. The reverse of a novel. Everything exists in the same way as now and does what it is made to, except that the consciousness of the spectator is no longer the center of this world. The things exist for themselves, with great contentment.

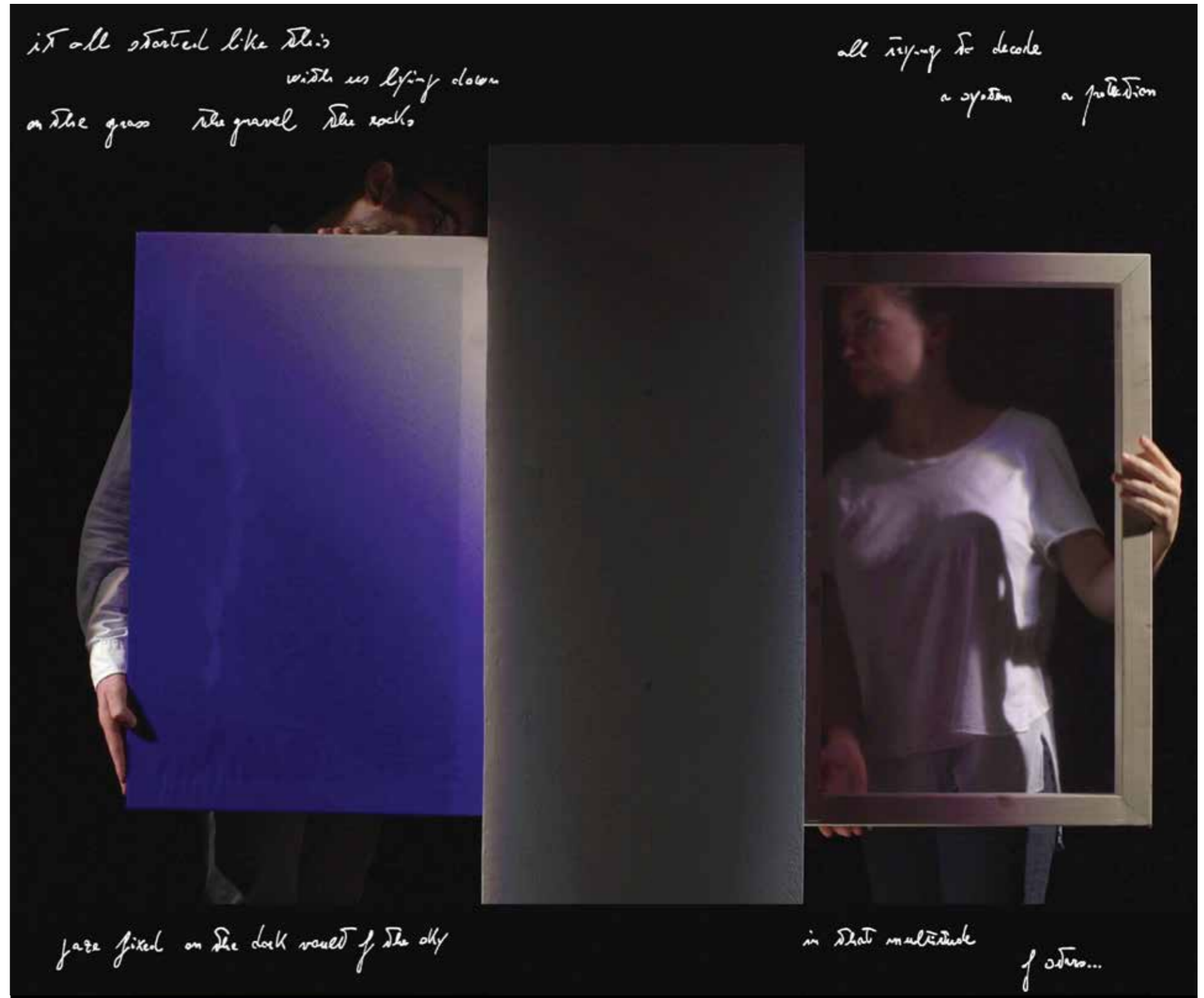
In the morning there is blue smoke, in the evening red. Yesterday I saw a film on the internet in which blue smoke was used to drive apart a crowd of protestors. They protested against white men in ironed

polo shirts who were conducting an evening march with torches from the garden center. The men were marching with these props in order to defend their place in history and direct former extras of this tasteless exhibition, by means of violence, to some place in the background. Such torches are often used at barbecues or late nights in the garden. What I often do is add citronella to the little bottles of fluid that are jammed between the split end of the bamboo stick in order to protect my guests against mosquitoes. I stick the poles into the ground towards the edge of the lawn or between the blooming foxgloves or in the middle of an aromatic eglantine bush or next to the flinty common hazel. Then I place the bottles of liquor and soda in troughs filled with cold water, beside some metal buckets full of ice cubes. Deep bowls contain meatballs in tomato sauce, defrosted that same morning. Sparsely trimmed slices of smoked ham lie meticulously fanned out upon a plate with pastel blue roses on its rim. *Bitterballen* share a shallow dish with fat strips of ox meat and creamy slices of liver sausage. Small bowls full of cucumber, pickles, and tiny florets of cauliflower are placed in between. This garden party will be attended by white people only, this is simply how things are.

But I digress. Blue smoke in the morning, red smoke in the evening. The smoke is full of colour additives and unfolds itself as rapidly multiplying cauliflowers. The budding bulbs produce new bulbs in order to satisfy the insatiable urge to fill the space around them, to make opaque, to appropriate.

[I'll give you the shortest version of a story: A man or woman is searching. They search for something they know, something that they have seen before and find pretty. Something old that they think they have lost or something new which they think will make them happy. A white square plate, a spear, a story. Or perhaps each other. Have you ever imagined a love song being specifically about you? Yes, of course, always. Haven't you? No, never. As you choose, reader, who you are and which version meets your fancy.]

But now you ask, who is the narrator? Isn't the I, in the meantime, also a character in this story? I think so. It is the instance that considers, filters and selects. You can't see how it happens, but perhaps much can be surmised from the result of this fantasizing and filtering and selecting. I hope you will be obliging. You should know that I write in order to entertain you and to impart something of the way in which I see the world. Not as a direct, unmediated representation of what I see (alas, if only!), but as an attempt to transmit, by way of parataxis and selection and joy in undertaking to form the ideal sentence, something of my disgust and love for this world and her numerous

representations. And my embarrassment in attempting to intimate this love and disgust via clumsy sentences that are repeatedly refined, deleted and revised. A comma relocated, a paragraph rewritten and omitted, a verb construction changed from passive to active. This story is also a smoke-screen of language.

I could have used the third person for this story, but that doesn't appeal to me. Because the perspective on the self can best be given in third person, namely with appropriate distance. But I didn't want to write about myself with the world as a stage setting and my friends and family as extras. Because the perspective on the other can best be given through the first person, namely with the full conviction that other people's consciousness are as complete as your own. A person is not a main character in a story in which others are extras. Even if me, you, him and her are at this moment fictional. The narrator searches for the perfect sentence and needs a story to do so. There is no essential difference between foreground and background, merely gradations of attention.

[Fill in for yourself what the characters look like. I must add that they must not be unusually tall or short. You may choose the title from the first elegy of Rilke's *The Elegies of Duino*: "Of course, it is strange to inhabit the earth no longer,/ to no longer use skills one had barely time to acquire;/ not to observe roses and other things that promised/ so much in terms of a human future;/[...]/ Strange to notice all that was related, fluttering so loosely in space."]

In a different story the world exists solely for you, and you always find what you are searching for; a spear that is too large for present-day man and of which the flint head has been attached to the shaft's enormous length with a cable tie. A bag of tobacco lies buried in the hinterland between field and highway, in perfect condition, dry but tender in spite of centuries underground. Blue smoke in the morning, red smoke in the evening. A collar that moves, even without the prisoner who ought to reside inside it. A prisoner who perhaps feels lost without a collar. In the woods between highway and field everything lies ready for the trip: a sleeping bag waiting for its sleeping beauty, a pair of trousers, supple from being worn-in, a box of dry matches. The tracker follows the tracks of the past. Have the objects been left behind in order for them to be found again? Or are they found now for the first time? Are we in our own or in someone else's tracks?

Let us formulate the question differently, could I ever find anything I wasn't looking for? I once found a black stone in the pocket of a woolen winter coat I had taken out of the hall room closet in order to check for moth holes. I hadn't looked for the stone, I hadn't even ever

considered the stone because I had never even seen such a stone. I don't know how the stone ended up in my coat pocket. But that is a different story, the story of the black stone and evil.

A French anthropologist went to the Brazilian Amazon wood and showed film stills to a small group of men who had lived there all their life. The first images he showed were of Maria Callas singing. The film was black and white. Callas wore a sleeveless evening gown of a stiff changeant taffeta, upon her eyelids a thick upward line of black paint had been applied, her hair was tied back painfully. "We have much admiration for people who dare to sing in public", the men said. "We can see that she is conveying something with emotion, perhaps it is religious." Afterward the men were shown the moving images of Neil Armstrong on the moon. "What is your reaction to see that a man could walk on the moon?", asked the anthropologist. "It concerns us: The moon was made to be far away from the earth so that we couldn't touch it. But why did you go there? What were you trying to find?", was the first reaction of the group. "The moon exists in order to shine light on us at night. We never had as many lunar eclipses in the past. You have most likely disturbed her. We too have noticed changes; it is getting warmer; we have less fresh air than before. You and your technology are likely to kill the moon!", they said at last.

Perhaps the story starts in the evening; the air is wiped clean by tropical rain, the low-hanging cloud trails are lilac in the evening sun. The searching man or woman walks past the breakers and sees an invisible creature coming from the sea. A creature like the *Horla*, from the eponymous story by Guy de Maupassant. The *Horla* is a vampire, presumably from South-America, who lives on water and souls, as far as I can remember. Naturally you're wondering how I could see the creature if it is invisible? Let me be more precise, I saw things – a chain of shells just above my crown, a giant spear of which the flint head had been attached with a cable tie hovered horizontally at the same height as the chain of shells. It took place at dawn on the beach. Don't fret, attentive reader, it is but a story, we need not be consistent. Seabirds don't only whistle at twilight like their fellow species deeper inland. Their husky shrieking reverberates from dawn-to-dark, but they suddenly fell silent then. I could see from the foot prints in the sand that the *Horla* had walked past without having slowed down, perhaps it didn't see me. Perhaps it did see me but didn't think more of me than of the waves, seagulls and dunes.

The men of the Amazonian tribe had given their consent to the interview because they knew that it would no longer be possible to keep the outside world at bay. Even though they had come to the conclusion that that was what they wanted most. However, in the interceding years more and more researchers and film crews had

visited them, increasing amounts of miners and foresters came into their vicinity. They could no longer avoid this other world. They only consented to meet outsiders to prepare for what was coming, not out of a desire to see more of the world. This shift had moved them from the absolute center of their own world to the periphery of another world. Unlike the anthropologist, they did not need extras or spectators in order to tell their stories. They were content with themselves.

1 Rainer Maria Rilke, *Selected Poems*, translated by A.E. Flemming, Routledge: 1983, p. 72.

Fiep van Bodegom is editor at literary magazine *De Gids* and literary critic for *De Groene Amsterdammer* and *NRC Handelsblad*. She also publishes essays and (science-) fiction.

Een machine die eindeloos verhalen produceert ————— Fiep van Bodegom 30

Ik ben een machine die eindeloos verhalen produceert, maar soms word ik er moe van en hoop ik het spoor van iemand anders te kunnen volgen. Maar terwijl ik het spoor van een ander volg word ik nog vermoeder; dit verhaal ken ik al, dit verhaal wil ik helemaal niet vertellen. Dit verhaal verdient het niet nogmaals verteld te worden. En veel verhalen, laten we eerlijk zijn, maken helemaal geen ruimte voor ons. Die verhalen lezen is als het kijken naar een wereld vanachter glas. Andere verhalen dringen het leven binnen als traangas.

Wat ik nog mis is setting. Het verhaal is al lang af, maar ik weet niet waar het af te laten spelen. Nu trek je misschien een wenkbrauw op, je afvragend of het wel mogelijk is om een verhaal te vertellen zonder achtergrond. Zelf sprookjes spelen zich af in het woud, aan zee of in een kasteeltuin. Hoewel het moeilijk is een verhaal zonder achtergrond voor te stellen is het wel mogelijk. Ik heb twee personages, een is weifelachtig, de andere meer vastberaden.

[Ik twijfel voor de setting tussen een intergalactische maatschappij met schrikbarend herkenbare actuele kenmerken en een eenentwintigste eeuwse, grootstedelijke setting met vervreemdende elementen. Wat lees jij het liefst?]

Stel je een verhaal voor waar het onderscheid tussen voor- en achtergrond is opgeheven. Een wereld waar de dingen zich precies gedragen zoals ze nu doen, maar zonder ons om ze te besturen en aanschouwen. De bomen ruisen in de wind. De fietsen worden 's ochtends losgemaakt en bewegen zich door het draaien van hun pedalen over de wegen. Ze stoppen bij stoplichten zodat de onbestuurde auto's af kunnen slaan en steken straten over. De waterkranen gaan open en weer dicht, zo ook de bruggen en spoorwegovergangen. De telefoons en de televisietoestellen gaan aan en uit. De olie wordt uit de grond gepompt door lekkende buizen, naar havens gevoerd en vervolgens in boten gepompt die de wereldzeeën doorkruisen zodat de olie er weer uitgepompt kan worden in enorme cilindervormige containers met één fragiele trap omhoog. Alles beweegt cyclisch, van de vroege ochtend tot de avondschemering. Het omgekeerde van een roman. Alles bestaat zoals nu en doet waar het voor gemaakt is, maar het bewustzijn van de toeschouwer is niet langer het centrum van deze wereld. De dingen bestaan voor zichzelf, met grote tevredenheid.

's Ochtends is er blauwe rook, 's avonds rode. Gister zag ik een

filmpje op internet waarin blauwe rook gebruikt werd om een menigte protesterende mensen uiteen te drijven. Ze protesteerden tegen witte mannen in gestreken poloshirts die een avondmars hielden met toortsen uit het tuincentrum. De mannen marcheerden met de decorstukken om hun positie in de geschiedenis te verdedigen en de voormalige figuranten van die smakeloze voorstelling met geweld op hun plaats ergens in de achtergrond te wijzen. De toortsen worden doorgaans gebruikt voor barbecues of late avonden in de tuin. Ik vul dan de kleine flesjes die in de opengespleten top van de bamboestok geklemd zitten met citronella om mijn gasten te beschermen tegen muggen. Ik steek de palen in de grond aan de rand van het gazon of tussen het bloeiende vingerhoedskruid of midden in een geurige struik egelantier of naast de taaie kronkelhazelaar. Vervolgens zet ik de flessen sterke drank en frisdrank klaar in teilen koud water, de metalen emmertjes met ijsklontjes ernaast. In diepe kommen liggen gehaktballen in tomatensaus, die ochtend al ontdooid. Flinterdunne plakken gerookte ham liggen zorgvuldig uitgewaaierd op het bord met een rand van pastelblauwe rozen. Bitterballen delen een ondiepe schaal met dikke plakken ossenworst en romige schijven leverworst. Hier en daar staan kleine kommetjes met komkommer, augurken en roosjes bloemkool. Op dit tuinfeest komen helaas alleen witte gasten, dat gaat nu eenmaal zo.

Maar ik dwaal af. Blauwe rook in de morgen, rode rook in de avond. De rook is vol van kleurstof en ontvouwt zich als razendsnel vermeerderende bloemkolen. De bloeiende bollen produceren nieuwe bollen in een gulzig verlangen om de ruimte om zich heen op te vullen, ondoorzichtig te maken, toe te eigenen.

[Ik zal je de kortste versie geven van een verhaal: Een man of vrouw is op zoek. Ze zoeken naar iets dat ze kennen, iets dat ze eerder hebben gezien en mooi vonden. Iets ouds dat ze denken verloren te hebben of iets nieuws waarvan ze denken gelukkig te zullen worden. Een vierkante witte plaat, een speer, een verhaal. Of misschien elkaar. Heb je wel eens gedacht dat een liefdesliedje speciaal over jou ging? Ja, natuurlijk, altijd. Jij niet? Nee, nooit. Kies maar lezer, wie je bent en welke versie aan je verlangens voldoet.]

Maar nu vraag je, wie is de verteller? Is die ik niet ondertussen ook een personage in dit verhaal? Ik denk het wel. Het is de instantie die bedenkt en filtert en selecteert. Je kunt niet zien hoe dat gebeurt, maar wellicht valt er veel af te leiden uit het resultaat van dit fantaseren en filteren en selecteren. Ik hoop dat je welwillend zult zijn. Je moet weten dat ik schrijf om je te onderhouden en iets mee te delen van de manier waarop ik de wereld zie. Niet als een directe, ongemedieerde

weergave van wat ik zie (oh, als dat toch zou kunnen!), maar als een poging door parataxis en selectie en vreugde in het trachten te vormen van de volmaakte zin iets over te brengen van mijn afschuw en liefde voor deze wereld en haar verschillende weergaves. En gêne dat ik probeer deze liefde en afschuw op jou over te brengen via onhandige zinnen die telkens worden bijgeschaafd, gewist en geredigeerd. Een komma verplaatst, een alinea geschreven en geschrapt, een werkwoordconstructie van passief naar actief overgezet. Dit verhaal is ook een rookgordijn van taal.

Ik had ook de derde persoon kunnen gebruiken voor ons verhaal, maar dat bevalt me niet. Omdat het beste perspectief op het zelf in de derde persoon gegeven kan worden, namelijk met gepaste afstand. Maar ik wilde niet over mezelf schrijven met de wereld als decor en mijn vrienden en familie als figuranten. Omdat het beste perspectief op de ander in de eerste persoon gegeven kan worden, namelijk met het volle besef dat het bewustzijn van die ander even volledig is als het jouwe. Een mens is niet een hoofdpersoon in een verhaal waarin alle anderen figuranten zijn. Ook al zijn ik, jij, hij en zij op dit moment fictief. De verteller zoekt de volmaakte zin en heeft daarvoor een verhaal nodig. Er bestaat geen verschil tussen voorgrond en achtergrond, alleen gradaties van aandacht.

[Vul hier voor jezelf in hoe de personages er uitzien. Ik kan je wel zeggen dat ze niet uitzonderlijk lang of kort zijn. De titel mag je kiezen uit de eerste elegie van Rilke's *De elegieën van Duino*: "Vreemd is het wel, de aarde niet meer te bewonen,/ zich van nauwelijks geleerde gewoontes niet meer te bedienen,/ rozen en andere tekens vervuld van belofte/ niet langer de zin van een menselijke toekomst te geven;/ [...] / Vreemd/ al wat verband hield in de ruimte ontbonden te zien."¹]

In een ander verhaal bestaat de wereld alleen voor jou en vind je altijd wat je zoekt; een speer die te groot is voor de huidige mens en waarvan de vuurstenen punt aan de meterslange schacht is bevestigd met een tie wrap. Een pakje shag begraven in het halflandelijke gebied tussen akker en snelweg. In perfecte conditie, droog maar mals, ondanks eeuwen in de grond. Blauwe rook in de ochtend, rode rook in de avond. Een halsband die beweegt, zelfs zonder de gevangene die erin thuishoort. Een gevangene die zich misschien wel verloren voelt, zo zonder halsband. In de bossen tussen snelweg en akker ligt alles klaar voor de reis: een slaapzak die wacht op een schone slaper, een spijkerbroek die soepel ingedragen is, een doosje droge lucifers. De spoorzoeker volgt het spoor van het verleden. Zijn de voorwerpen achtergelaten om ze nu weer te treffen? Of worden ze nu voor de eerste keer gevonden? Zijn we onszelf of iemand anders op het spoor?

Laten we de vraag anders stellen, zou ik ooit iets kunnen vinden waar ik niet naar zocht? Ik vond een keer een zwarte steen in de zak van een wollen winterjas die ik zomers uit de gangkast haalde om te controleren op mottengaten. Ik had niet naar de steen gezocht, ik had zelfs nooit aan precies zo een steen gedacht omdat ik nooit precies zo een steen gezien had. Ik weet niet hoe de steen in mijn jaszak terecht kwam. Maar dat is een ander verhaal, het verhaal van de zwarte steen en het kwaad.

Een Franse antropoloog ging naar het Braziliaanse Amazone-woud en liet aan een groep mannen die daar hun hele leven hadden gewoond filmbeelden zien. De eerste beelden die hij liet zien waren van een zingende Maria Callas. Het filmmateriaal was in zwart-wit. Callas droeg een mouwloze avondjurk van stijve changeant tafzijde, op haar oogleden was een dikke opwaartse lijn zwarte verf aangebracht, het haar was pijnlijk strak naar achter gebonden. "We hebben zeer veel bewondering voor mensen die in het openbaar durven te zingen", zeiden de mannen. "We kunnen zien dat ze iets met emotie overdraagt, misschien is het wel religieus." Vervolgens kregen de mannen de bewegende beelden van Neil Armstrong op de maan te zien. "Wat is je reactie om te zien dat een man op de maan kon lopen?", vroeg de antropoloog. "Het maakt ons bezorgd: De maan was gemaakt om ver van de aarde te staan zodat wij het niet konden aanraken. Maar waarom gingen jullie daarheen? Wat probeerde je daar te vinden? Wat is het belang voor mensen om daar naar toe te gaan?", was de eerste reactie van de groep. "De maan bestaat om licht op ons te schijnen tijdens de nacht. We hadden niet zoveel maansverduisteringen in het verleden. Je hebt haar waarschijnlijk verstoord. Ook bij ons hebben we veranderingen gemerkt; we hebben het steeds warmer; we hebben minder frisse lucht dan vroeger. Met jullie technologie zullen jullie de maan vermoorden!", zeiden ze tot slot.

Misschien begint het verhaal 's avonds; de lucht is schoongeveegd door een tropische regenbui, de laaghangende sliertbewolking is lila in de avondzon. De zoekende man of vrouw loopt langs de branding en ziet een onzichtbaar wezen uit de zee komen. Een wezen als de Horla uit het gelijknamige verhaal van Guy de Maupassant. De Horla is een vampier, vermoedelijk uit Zuid-Amerika, die zich voedt met water en zielen, voor zover ik me herinner. Natuurlijk vraag je, hoe kon ik het wezen zien als het onzichtbaar is? Laat ik preciezer zijn, ik zag dingen - een schelpenketting net boven mijn kruin, een enorme speer waarvan de vuurstenen punt bevestigd was met een tie wrap even hoog als die schelpenketting, horizontaal in de lucht. Het was in de ochtendschemering aan het strand. Maak je niet druk oplettende lezer, het is ons verhaal, we hoeven niet consequent te zijn. Zeevogels fluiten niet alleen in de schemering zoals hun soortgenoten dieper

landinwaarts. Hun schorre kreten klinken door het hele etmaal heen, maar toen waren ze plotseling stil. Aan de voetafdrukken in het zand zag ik dat de Horla langs liep zonder de pas te vertragen, misschien zag het mij niet. Misschien zag het me wel maar was ik voor dat wezen niet meer of minder dan de golven, meeuwen en duinen.

De mannen van de stam uit het Amazonegebied hadden ingestemd met het interview omdat ze wisten dat het onmogelijk zou zijn de buitenwereld veel langer op afstand te houden, ook al waren ze tot de conclusie gekomen dat ze dat het liefst wilden. Maar in de loop van de jaren waren er onderzoekers en filmploegen langs gekomen, nu verschenen er steeds meer mijnwerkers en bosbouwers. Ze konden deze andere wereld niet langer ontlopen. Maar slechts uit noodzaak zich voor te bereiden op wat ging komen stemden ze in met deze ontmoeting, niet uit een verlangen meer van die wereld te zien. Met deze verschuiving bewogen ze zich van het onbetwistbare centrum van hun eigen wereld naar de marge van een andere wereld. Ze hadden geen figuranten of toeschouwers nodig om hun eigen verhalen aan te vertellen, zoals de antropoloog. Ze hadden genoeg aan zichzelf.

1 Rainer Maria Rilke, *De elegieën van Duino* vertaald door W.J.M. Bronzwaer, Uitgeverij Ambo: 1978, blz. 43.

Fiep van Bodegom is redacteur bij literair tijdschrift *De Gids* en literatuurrecensent voor *De Groene Amsterdammer* en *NRC Handelsblad*. Ze publiceert ook essays en proza.